מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את תוכן השיר ואת דמות הדוברת
- לזהות אמצעים אמנותיים בשיר ולהסביר את תפקידם
- לדון בנושאי העמידה מול דיכוי, הגאווה והזיכרון ההיסטורי

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – הבנת השיר - רב ברירה

1. ב – אל "אתם", מי שמזלזלים בה
2. ג – משמשת כפזמון ומבטאת עמידה חוזרת
3. א – מכבית מלכין ויואב ורדי
4. ב – 1978
5. ג – תשעה
6. ב – הוא ארוך ובנוי מחזרות קצרות של "אני עולה"

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. נכון – כך מתואר בתוכן השיר ובדמות הדוברת
2. לא נכון – להפך - היא מתריסה וגאה, לא מתנצלת
3. נכון – הדוברת רואה עצמה כהגשמת חלום אבותיה העבדים
4. נכון – כך מצוין בתיאור המשוררת
5. לא נכון – רוב הבתים בני ארבעה טורים, אך הבית האחרון ארוך יותר
6. נכון – היא לועגת להם בשאלות רטוריות מתריסות

חלק ג' – השלמת מילים

1. עולה
2. אתם
3. עבדות
4. נפט
5. חלום

חלק ד' – התאמת אמצעי אמנותי לדוגמה

- 1 – ד ("אך אני כאוויר, בכל זאת אעלה")
- 2 – ה ("האם החוצפה שלי מרגיזה אתכם?")
- 3 – ב ("בארות נפט נשאבים אצלי בסלון")
- 4 – ג ("אני אוקיינוס שחור, שוצף ורחב")
- 5 – א ("אני החלום של העבד והתקוות")

חלק ה' – סדרו לפי התפתחות השיר

1. הדוברת מאשימה את ה"אתם" בשכתוב ההיסטוריה שלה בשקרים
2. הדוברת שואלת שאלות רטוריות מתריסות על החוצפה והגאווה שלה
3. הדוברת מתארת את עצמה כאילו היא עשירה בנפט, זהב ויהלומים
4. הדוברת עולה מתוך ההיסטוריה הכואבת של העבדות
5. הבית האחרון מאיץ לקריאות קצרות וחוזרות של "אני עולה"

חלק ו' – כתיבה והבעת דעה

1. כי למרות הדיכוי, השקרים וההשפלה, היא לא נשברת וממשיכה לקום שוב ושוב, כמו כוחות טבע שאי אפשר לעצור
2. למשל השוואה לאוקיינוס או לגאות הים - מבטא כוח שאי אפשר לעצור, בדיוק כמו עמידתה של הדוברת

כרטיס יציאה – מה לחפש

- התלמיד/ה מזהה את הנמענים כמי שמזלזלים ומשקרים
- התלמיד/ה מזהה את החזרה 'בכל זאת אעלה' ומסביר שהיא מבטאת עמידה חוזרת
- התלמיד/ה בוחר אמצעי (חזרה, שאלה רטורית, דימוי, רמיזה) ומסביר נכון

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח את השיעור בהשמעת קצב השיר המקורי באנגלית כדי להמחיש את תפקיד החריזה והפזמון
- כדאי לקשר את הדיון בשיר לנושא העמידה מול דיכוי באופן כללי, מבלי להיכנס לפוליטיקה עכשווית
- מומלץ לעודד תלמידים למצוא דוגמאות נוספות להומור ולהתרסה בשיר ולדון בהן בקבוצות

דף תרגול: "בכל זאת אני עולה" – מאיה אנג'לו

דף התלמיד/ה **עולים חדשים**

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

זה שיר של מאיה אנג'לו. אישה שחורה מדברת על אנשים שמנסים להשפיל אותה. היא אומרת שוב ושוב: אני עולה, אני לא נשברת.

📖 מילון קטן:

דוברת	האישה שמדברת בשיר
פזמון	משפט שחוזר כמה פעמים בשיר
שאלה רטורית	שאלה שלא מחכים לתשובה עליה
דימוי מוגזם	השוואה מצחיקה שמגזימה כדי להראות רגש חזק
רמיזה היסטורית	אזכור של אירוע היסטורי ידוע, כאן העבדות
התרסה	דיבור בועט וחסר פחד מול מי שמנסים לפגוע
דיכוי	מצב שבו קבוצה חזקה פוגעת בקבוצה חלשה

1 חלק א' – הבנת השיר – רב ברירה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. למי הדוברת מדברת בשיר?

א) אל אמה ב) אל "אתם", מי שמזלזלים בה ג) אל אלוהים ד) אל ילדיה

2. למה המשפט "בכל זאת אעלה" חוזר שוב ושוב?

א) מבטאת ייאוש ב) יוצרת חריזה בלבד ג) משמשת כפזמון ומבטאת עמידה חוזרת

ד) מתארת זריחה

3. מי תרגם את השיר לעברית?

א) מכבית מלכין ויואב ורדי ב) לאה גולדברג ג) נתן אלתרמן ד) רוני סומק

4. מתי יצא השיר באנגלית?

א) 1928 ב) 1978 ג) 2005 ד) 2014

5. כמה בתים (חלקים) יש בשיר?

א) שבעה ב) שמונה ג) תשעה ד) עשרה

6. מה מיוחד בחלק האחרון של השיר?

א) הוא הקצר ביותר ב) הוא ארוך ובנוי מחזרות קצרות של "אני עולה" ג) הוא כתוב בחריזה שונה

ד) אין בו פזמון

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	הדוברת בשיר היא אישה שחורה הנאבקת מול דיכוי וגזענות.	☐	☐
2	הדוברת בשיר מבקשת סליחה מהנמענים על התנהגותה.	☐	☐
3	השיר נשען על ההיסטוריה של העבדות בארצות הברית.	☐	☐
4	מאיה אנג'לו הייתה גם פעילה למען זכויות האזרח.	☐	☐
5	כל בתי השיר כתובים באותו אורך בדיוק.	☐	☐
6	הדוברת משתמשת בהומור כאמצעי מאבק מול שונאיה.	☐	☐

3 חלק ג' – השלמת מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. הדוברת בשיר מכריזה שוב ושוב שהיא _____ .

2. הדוברת פונה אל _____ שמזלזלים בה ומשקרים עליה.

3. השיר מזכיר את תקופת ה _____ בארצות הברית.

4. הדוברת מתארת את עצמה כאילו יש לה בבית בארות _____ .

5. בסוף השיר הדוברת מכריזה שהיא ה _____ של העבד.

4 חלק ד' – התאמת אמצעי אמנותי לדוגמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. חזרה (פזמון)	___	**א.** "אני החלום של העבד והתקוות"
2. שאלה רטורית	___	**ב.** "בארות נפט נשאבים אצלי בסלון"
3. דימוי מוגזם משעשע	___	**ג.** "אני אוקיינוס שחור, שוצף ורחב"
4. דימוי מכוחות הטבע	___	**ד.** "אך אני כאוויר, בכל זאת אעלה"
5. רמיזה היסטורית	___	**ה.** "האם החוצפה שלי מרגיזה אתכם?"

5 חלק ה' – סדרו לפי התפתחות השיר

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	הבית האחרון מאיץ לקריאות קצרות וחוזרות של "אני עולה"
☐	הדוברת מאשימה את ה"אתם" בשכתוב ההיסטוריה שלה בשקרים
☐	הדוברת עולה מתוך ההיסטוריה הכואבת של העבדות
☐	הדוברת שואלת שאלות רטוריות מתריסות על החוצפה והגאווה שלה

☐	הדוברת מתארת את עצמה כאילו היא עשירה בנפט, זהב ויהלומים

6 חלק ו' – כתיבה והבעת דעה

ענו בקצרה.

1. הסבירו במילים שלכם למה הדוברת חוזרת ואומרת שהיא עולה.

2. תנו דוגמה אחת מהשיר לדימוי מהטבע, והסבירו מה הוא מבטא.

כרטיס יציאה

מי הם ה"אתם" שאליהם פונה הדוברת בשיר?

מהו הפזמון החוזר בשיר ומה הוא מבטא?

תנו דוגמה אחת לאמצעי אמנותי בשיר והסבירו את תפקידו

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀